

Aleksander Gąsiorowski

"Wieluński pieniądz Zastępczy z lat 1914-1917 i jego wydawca Wieluńskie Towarzystwo Wzajemnego Kredytu", Jan Książek, Wieluń 2002 : [recenzja]

Rocznik Wieluński 3, 155-157

2003

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

JAN KSIĄŻEK, *WIELUŃSKI PIENIĄDZ ZASTĘPCZY Z LAT 1914-1917 I JEGO WYDAWCA WIELUŃSKIE TOWARZYSTWO WZAJEMNEGO KREDYTU*, WIELUŃ 2002, ss. 67, WYD. MUZEUM ZIEMI WIELUŃSKIEJ (*Aleksander Gąsior*).

Ze względu na kłopotliwość w zebraniu, w warunkach polskich, pełnego reprezentatywnego materiału numizmatycznego i bankowego, każda książka z zakresu bonów wydawanych przez lokalne instytucje bankowe jest cenną pozycją wydawniczą. Szczególnie poszukiwane są książki ukazujące lokalne emisje pieniądza zastępczego na tle życia gospodarczego regionu, w którym ten pieniądz obiegał z podaniem historii instytucji go emitujących. Książki te zazwyczaj są drukowane w niewielkiej liczbie egzemplarzy, gdyż wydawcy regionalni zwykle nie doceniają ich ponad regionalnego znaczenia.

Ze względu na funkcje, które pełnił przez wieki, Wieluń jest miastem szczególnym, a cała ziemia wieluńska jest ważna w życiu Narodu Polskiego nie tylko poprzez swoją długą historię, specyficzny rozwój gospodarczy, ale również poprzez położenie geograficzne i istniejące tu niegdyś centrum administracyjne dla sporego obszaru Królestwa Polskiego. Dlatego publikacje dotyczące historii Wielunia mają szersze niż lokalne znaczenie i są ważne w historiografii polskiej.

Publikacja Jana Książka wydana w nakładzie zaledwie 300 egzemplarzy jest przykładem takiej pracy, dotyczącym jednego z pierwszych nasyżych Towarzystw Wzajemnego Kredytu. Została ona podzielona na trzy logiczne części. Pierwsza przedstawia przemysł, handel, komunikację oraz emigrację z Wielunia i okolic na tle historii ziemi wieluńskiej. W sposób świetny, choć trochę może zbyt lapidarny (bo ile można napisać na 8 stronach) autor wprowadza czytelnika w życie regionu, wykazując niezbicie, że ze względu na wszechstronny rozwój gospodarczy, właśnie potrzeba

powołania takiego towarzystwa pod koniec XIX wieku stała się niezbędna. W części drugiej przedstawia, w sposób dobrze udokumentowany, przepoczwarczanie się Kasy Pożyczkowej Przemysłowców, której Statut zatwierdzono w 1893 roku, w Wieluńskie Towarzystwo Wzajemnego Kredytu, a następnie po odzyskaniu niepodległości w 1922 roku w lokalny Bank Ziemi Wieluńskiej. Autor pokazuje działalność tych instytucji finansowych aż do chwili rozwiązania w 1927 roku ostatniej z wymienionych. W części trzeciej autor przedstawia wieluński pieniądz zastępczy w okresie pierwszej wojny światowej, którego podstawowym wydawcą było Wieluńskie Towarzystwo Wzajemnego Kredytu. Z częścią tą związany jest bezpośrednio Katalog podstawowych typów wieluńskich bonów, bogato ilustrowany, szkoda tylko, że nie został wydrukowany w całości na barwnej wkładce i nie uwzględniono w nim wszystkich znanych odmian bonów. Piszący te słowa zdaje sobie sprawę, że zebranie wszystkich znanych odmian bonów będących okresowymi środkami płatniczymi na pewnym obszarze jest zadaniem niezwykle trudnym i zwykle przekraczającym możliwości jednego badacza. W Zakończeniu pracy wymienieni zostali również inni drobni emitenci bonów z ziemi wieluńskiej. W Aneksie umieszczono spis towarzystw pożyczkowo – oszczędnościowych działających w powiecie wieluńskim w 1912 roku. Szkoda, że tabelaryczne ujęcie nie pozwoliło na szersze przedstawienie każdego z nich (daty zatwierdzenia statutu, zmian kapitału zakładowego, przyrostu liczby członków, zmian strukturalnych, wydanych bonów oraz daty likwidacji). Być może w ten sposób autor chce zasygnalizować dalsze kierunki swoich badań związanych z towarzystwami pożyczkowo – oszczędnościowymi ziemi wieluńskiej, być może w taki sposób mówi czytelnikom o tematyce swojej następnej publikacji – oby tak było. Książkę kończy trzystronicowa wkładka kolorowa z fotografiami wybranych bonów, poprzedzona streszczeniem książki w języku angielskim. Daje się tu odczuć brak streszczenia w języku niemieckim i rosyjskim, przecież zarówno Niemcy oraz Austriacy jak i Rosjanie zbierają (z różnych względów) pieniądze zastępcze z ziem polskich i są publikacjami zawierającymi rzetelne katalogi bardzo zainteresowani.

Autor książki J. Książek po zebraniu szerokiego materiału, znakomicie wywiązał się z postawionego zadania. Napisał książkę na trudny (niektórzy mówią nudny) temat. Mimo takiej powszechnej opinii o tematyce prac numizmatyczno – bankowych, książka opiniowana pokazuje, że można pisać zrozumiałym językiem i to w taki sposób że tekst przyswajany jest łatwo –

nawet przez osoby nie interesujące się tą tematyką. Dla specjalisty, znającego historię innych lokalnych towarzystw pożyczkowo – oszczędnościowych, powolne odkrywanie jej treści stanowi swoistą przyjemność szukania sprzeczności i zbieżności. Oby więcej takich książek.

Pozostający z nadzieją, że następne publikacje autora z zakresu numizmatyki i bankowości ziemi wieluńskiej będą równie znakomite.

*NIE-ZŁOTA LEGENDA. KANONICZNOŚĆ
I APOKRYFICZNOŚĆ W KULTURZE, OPR. ZBIOROWE
POD RED. J. EICHSTAEDTA, WIELUŃ 2002, ss. 256
(Jarosław Petrowicz).*

ZAGUBIENI MIĘDZY APOKRYFEM A KANONEM

Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Wnętrz Dworskich w Ożarowie wydało w bieżącym roku książkę *Nie-złota legenda. Kanoniczność i apokryficzność w kulturze*. Stanowi ona pierwszy tom serii *Colloquia Ethnologica*. Jest to zbiór 19 prac nawiązujących w sposób bezpośredni bądź pośredni do zjawisk apokryficzności i kanonu w kulturze. Szkice podzielono na cztery części: *Księgi – tropy literackie*, *Opowieści – warianty ludowe*, *Pejzaże – kulturowa teraźniejszość i przeszłość* oraz *Nauki – ku antropologii*.

Wśród autorów znaleźli się: Bogusław Bednarek, Wojciech Józef Burszta, Hubert Czachowski, Robert Dziecielski, Jarosław Eichstaedt, Piotr Grochowski, Maria Magdalena Koško, Piotr Kowalski, Waldemar Kuligowski, Zbigniew Libera, Arkadiusz Metelski, Marek Perek, Krystyna Piątkowska, Krzysztof Piątkowski, Czesław Robotycki, Jacek Sokolski, Anna Woźniak i Magdalena Zowczak.

Już sam przegląd nazwisk informuje, że zagadnienie apokryficzności i kanonu omówiono w sposób dokładny, szeroki i wielostronny. Spoty-